

Pojednanie przez trudną pamięć. Galicja Wschodnia

Projekt dotyczy szerzenia akcji społecznej tj. dokumentowania świadectw dotyczących relacji polsko-ukraińskich oraz niesienia wzajemnej pomocy. To ostatni moment na odnajdywanie postaw ludzi szlachetnych i sprawiedliwych, ratujących Polaków w okresie czystek etnicznych prowadzonych przez OUN i UPA w latach 1943–1945 (jakie miały miejsce na Wołyniu i w Galicji Wschodniej) oraz ratujących Ukraińców w czasie akcji odwetowych i wysiedleńczych.

Projekt o charakterze społecznym jest kontynuacją badań rozpoczętych w 2012 r. przez polsko-ukraińską grupę badawczą, zbierającą relacje o tej tematyce w Polsce i na Ukrainie, w miejscach dotkniętych do dziś trudną pamięcią. Formuła projektu wypełnia lukę w badaniach z okresu II wojny światowej i historii najnowszej na temat wspólnych relacji obu narodów i podejmuje problematykę rozliczania się z własną historią i polityczną pamięcią, tak potrzebną dla wejścia w demokratyczną debatę międzynarodową. Na poszczególne działania projektu składa się pierwsza tego rodzaju ekspedycja na teren byłej Galicji Wschodniej - (wywiady ze świadkami podczas ekspedycji) mająca na celu m.in. stworzenie studium przypadku (study case) nieznanych historii miejsc i ludzi, których analiza zostanie opublikowana w raporcie elektronicznym (też w wersji ukraińskiej i angielskiej) do końca listopada br.

Projekt prowadzony przez Stowarzyszenie Panorama Kultur przebiegał głównie na Ukrainie na terenie dawnej Galicji Wschodniej, także w polskich miastach, stosuje metodę dokumentacyjną oral history oraz twórczego przetwarzania zarchiwizowanych dokumentów (główną bazę stanowią relacje ustne i docieranie do świadków pamięci). Zebrane nowe źródła i materiały są animowane w przestrzeni publicznej oraz internetowej (media społecznościowe).

Opis przebiegu projektu

Przeprowadzenie ekspedycji i nagrań audio oraz wideo ze świadkami historii na terenie Galicji Wschodniej (Lwów, Drohobycz i okolice). Usysematyzowanie nagrań, opracowanie i tłumaczenie na j. polski i ukraiński wraz z komentarzem naukowym. W wyniku zebranych relacji powstaje interdyscyplinarny raport on-line, który będzie opublikowany na wolnej licencji Creative Commons 3.0 Polska.

Główne i szczegółowe cele projektu

Celem nadrzędnym projektu jest upowszechnianie historii najnowszej z jej dobrymi przykładami niesienia pomocy pomimo trudnego wieku XX.- wieku wojen, zagłady, ruchów faszystowskich i totalitaryzmów, które destrukcyjnie wpływały na funkcjonowanie społeczeństw całej Europy. W tym szczególnym roku mija 70 lat, kiedy w 1944 r. działania UPA zintensyfikowały się na terenach Galicji Wschodniej. Celowi temu towarzyszą poszczególne, składające się na złożoność tematyki:

- odkrycie nowych faktów i dokumentów nt. relacji międzywojennych, powojennych i z czasów okupacji
- wywołanie z niepamięci codziennych bohaterów
- włączenie społeczeństwa polskiego w upamiętnianie historii w sposób nowoczesny, wolny od języka nienawiści
- promowanie otwartej postawy patriotycznej
- popularyzacja wiedzy o tradycjach wieloetnicznych Drugiej Rzeczypospolitej
- popularyzacja metody `oral history` jako praktyki umożliwiającej zbliżenia się do niejednostronnej
- upowszechnienie narracji historycznej z troską o kreatywne i umiejętne zastosowanie nowych technologii

Uczestnicy / odbiorcy

- studenci, eksperci, konsultanci
- elity intelektualne (artyści, pisarze, dziennikarze, historycy, muzealnicy)
- środowiska akademickie (młodzież szkolna, studenci polscy i ukraińscy głównie dziennikarstwa, socjologii, nauk politycznych, pedagogzy)
- organizacje pozarządowe zajmujące się prawami obywatelskimi, działaniem na rzecz budowy społeczeństwa tolerancyjnego, upamiętnieniami itp.
- seniorzy – świadkowie historii w Polsce i na Ukrainie
- grupa internautów i czytelników
- nauczyciele, animatorzy kultury

Efekty

- zwiększenie wiedzy na temat historii Drugiej Rzeczypospolitej i regionu Galicji Wschodniej,
- upamiętnienie wydarzeń regionu (związanych z okupacją, holokaustem oraz przypadkami wzajemnej pomocy wśród wielonarodowego tygla kulturalnego),
- zwiększenie kompetencji multimedialnych, upowszechnienie wiedzy i kultury o narzędziach technologicznych w przestrzeni naukowej i artystycznej
- promowanie wzorców społeczeństwa obywatelskiego przez edukację obywatelską
- wypromowanie zachowań i świadomości demokratycznej, tworzenie podstaw edukacji obywatelskiej w odniesieniu do problematyki radzenia sobie z tzw. "trudną pamięcią" (poprzez zapoznanie z metodą historii mówionej jako indywidualny wielość społeczeństwa)
- wskazanie pozytywnych przykładów humanitarnej postawy wobec drugiego człowieka w czasie wojny i szkodliwych nacjonalizmów

Wykorzystane metody

- dyskusje, kwerendy, konsultacje, spotkania z parterami zagranicznymi, badania terenowe

Inspiracje

Kontynuacja projektu sprzed 2 lat z pierwszą ekspedycją polsko-ukraińską na terenie Wołynia. Upamiętnienie ofiar ludobójstwa wołyńsko-galicyjskiego w latach 1943–1945 oraz akcji wysiedleńczych i odwetowych na Ukraińcach (Akcja "Wisła") z uzupełnianiem białych plam historii i wypracowaniem nowego modelu dyskusji na trudne tematy, m.in. pamięci historycznej.

Partnerzy

Grupa Mowa Żywa
Instytut Narodoznawstwa we Lwowie
Fundacja Muzeum i Festiwal Brunona Schulza w Drohobyczu

Źródło finansowania

Wkład własny Stowarzyszenie Panorama Kultur (składki, sponsorzy) oraz dofinansowanie z programu Patriotyzm Jutra 2014 prowadzonego przez Muzeum Historii Polski w Warszawie.

Opis organizatora

Stowarzyszenie Panorama Kultur zrzesza osoby i organizacje zainteresowane dziedzictwem kulturowym Europy Środkowej, Wschodniej i Bałkanów, działaniem na rzecz upowszechniania wiedzy o kulturach krajów regionu oraz pogłębianiem więzi pomiędzy nimi. Obszary działań: edukacja nieformalna, artystyczna, historyczna, akcje społecznej, badanie i promocja dziedzictwa wielokulturowego.

Kontakt

biuro@pk.org.pl

www.pk.org.pl

+48 663 990 954